

Ministerie van Economische Zaken en
Klimaat (EZK)
t.a.v. minister B. van 't Wout

Zilverstraat 69
Postbus 340
2700 AH Zoetermeer
t +31 (0)79 3 252 252
f +31 (0)79 3 252 290
e info@bouwendnederland.nl
i www.bouwendnederland.nl

Datum:	11 februari 2021	Behandeld door:	H. Lever
Ons kenmerk:	2102-55596/hle	Telefoon:	+31 (0)79 3 252 178
Uw kenmerk:		E-mail:	H. Lever@bouwendnederland.nl

Betreft: consultatie Energiewet

Geachte heer Van 't Wout,

Koninklijke Bouwend Nederland heeft met interesse kennisgenomen van de consultatie van het wetsvoorstel Energiewet. Wij zien de nieuwe Energiewet vooral als een noodzakelijke actualisering van de bestaande Gaswet en Elektriciteitswet. De perspectieven en ontwikkelingen die de nieuwe wet faciliteert, zijn namelijk van groot belang voor de energietransitie, voor de continuïteit van een betrouwbare, duurzame en betaalbare energievoorziening, voor innovaties en marktontwikkelingen en de consequenties daarvan voor burgers en bedrijven.

Als bouwers, en als Koninklijke Bouwend Nederland namens deze sector, zijn wij in vier verschillende rollen intensief bij de ontwikkeling van het energiesysteem betrokken:

- Als klant van energiediensten;
- Als aanvragende partij, namens de afnemers, voor het tijdig realiseren van aansluitingen op het energiesysteem bij nieuwbouw en verbouw;
- Als partij bij de verduurzaming van de Gebouwde Omgeving;
- Als bouwers en installateurs van energienetwerken en installaties.

Vanuit deze rollen geven wij onze reactie op de consultatie.

Bouwers als klant van (duurzame) energiediensten

In onze rol als klant van energiediensten is het van groot belang dat bouwplaatsen kunnen rekenen op een snelle aansluiting op het energienet. In het kader van de afspraken over vermindering stikstofuitstoot hebben wij het programma de Groene Koers ontwikkeld. Een belangrijke optie in dit programma is de elektrificatie van de bouwplaats. Snelle realisatie van aansluitingen ten behoeve van bouwplaats elektrificatie vermindert de behoefte aan aggregaten die gebruik maken van fossiele energie. Wij verzoeken u hiermee bij de uitwerking van de regeling aangaande aansluittermijnen rekening te houden.

Bouwers als vertegenwoordiger van de eindklant bij het aanvragen van aansluitingen op woningbouw

Bij veel nieuwbouw, is het de bouwende aannemer die namens de toekomstige bewoners de aanvraag doet voor een energie-aansluiting. Er is op dit moment in een aantal regio's weer een trend van oplopende aansluittermijnen, langer dan 18 weken. We hebben in algemene zin begrip voor de gedachte dat een meer flexibele regeling beter past bij de realiteit van het aanvraagproces. Het risico van flexibilisering is dat de zekerheid die nu toch nog aan de 18 weken termijnen ontleend kan worden, geen adequate vervanging gaat krijgen. Het gevolg daarvan kan zijn dat bij het opvoeren van de noodzakelijke woningbouwproductie in de komende jaren, niet meer tijdig kan worden voorzien in de benodigde nutsvoorzieningen bij woning oplevering.

Wij pleiten voor een klantbelofte vanuit de gezamenlijke netbeheerders, die woningbouwers en aanvragers een reëel handelingsperspectief geeft. Hierin kan afhankelijk van de situatie genuanceerd worden: voor een inbreiwooning waar de infrastructuur al voor de deur ligt, is een aansluit-termijn van 4 – 12 weken, afhankelijk van de lokale situatie, realistisch. Voor een nieuwe woonwijk kan dit zomaar een jaar zijn.

Daar hoort dan wel een mogelijkheid bij worden gegeven, dat de aanvraag om die nieuwe wijk of buurt aan te sluiten, ten minste een jaar voor de geplande oplevering kan worden gedaan. Over deze termijn dienen in onderling overleg bindende afspraken gemaakt te worden. Daarmee is een (mogelijk) langere doorlooptijd gekoppeld aan een reëel handelingsperspectief voor bouwers en voor toekomstige bewoners en wordt vertraging in de oplevering van woningen vermeden.

Het is gewenst dat er een mogelijkheid komt om te prioriteren bij meer aanvragen dan de Netbeheerder aan kan. Kritische afnemers, zoals een ziekenhuis, verdienen voorrang. Ook het tijdig aansluiten van woningbouw verdient volgens Koninklijke Bouwend Nederland dezelfde prioriteit.

Ook kan de grens van 10 MVA waarbij een partij zelf een aansluiting mag regelen, worden verlaagd naar 1 MVA. Dit bevordert de snelheid van het aansluitproces, doordat er minder schakels in de aansluitketen zitten.

Bouwers als partij bij de verduurzaming van de Gebouwde Omgeving

Vanuit onze betrokkenheid bij de verduurzaming van de gebouwde omgeving, constateren wij dat deze wet een belangrijke stap is, maar vooral ook moet zorgen dat werk in uitvoering blijft. Met het oog op de snelle ontwikkeling van het energiesysteem en de energietransitie, is de wettelijke verankering van de inzichten van vandaag, in de situatie van morgen mogelijk alweer verouderd. Tegelijkertijd is er behoefte aan stabiliteit. Daarom pleiten wij voor een kader waarbinnen kleinere aanpassingen in wet- en regelgeving op korte termijn in wet of AMvB gestalte kunnen krijgen.

Wij reiken u hieronder de volgende concrete suggesties aan:

- **De koppeling van het domein warmte aan dat van gas en elektra.**
Bij de ontwikkeling naar een CO₂ arme energievoorziening zal vooral het gebruik van aardgas afgebouwd zal worden ten gunste van alternatieven als warmte-oplossingen, all electric oplossingen of duurzame gas-oplossingen. Bij die omschakeling is een samenhangend kader op termijn gewenst. Al hebben we er begrip voor dat koppeling op

dit moment met de warmtewet 2.0 het proces van wetgeving te complex, en daarmee te traag, zou maken.

- **Regelgeving ten aanzien van wel/geen aansluitplicht gas, c.q. gas verwijderen**

- Artikel 3.4.10 aansluitaak gas
Op grond van lid 4 vervalt de aansluitplicht voor een kleine aansluiting voor een gebouw dat na 1 januari 2015 is gerealiseerd. Deze formulering zal veel discussie opleveren. Wanneer is dit? Hoe moet dit worden aangetoond? Thans was het criterium of er een omgevingsvergunning vóór 1 juli 2018 was aangevraagd. Dit is beter hanteerbaar.
- Er is behoefte aan uitwerking van de kosten voor het verwijderen van de gasaansluiting voor Kleinverbruik. En er is behoefte aan inzicht in wat de verwachte daling in gasverbruik en aantal gas-aansluitingen betekent voor de tariefgrondslag van degenen die wel gasgebruiker blijven.

- **Aanpassing van de afbouw saldering**

De afbouw van saldering leidt door de energiebelasting per saldo, in de winter tot een hogere elektriciteitsprijs voor de afnemers, en daarmee verslechtert business case voor warmtepompen. Daarmee ontstaat minder ruimte voor vermindering CO2 uitstoot van de Gebouwde Omgeving. Tegelijk zijn er zorgen over de piekbelasting van het energienet bij grootschalige uitrol van PV. Maar met de huidige energieprijzen (zonder salderen), is het niet heel aantrekkelijk te kiezen voor een betaalbare duurzame all-electric warmtevoorziening in de gebouwde omgeving.

- **Relatie Investeringsplannen en RESsen**

Het moet duidelijk worden hoe de RESsen mede het investeringsplan van Netbeheerders bepalen, anders wordt pro-actief investeren niet goed mogelijk.

- Hierbij is het van belang te komen tot een integraal ontwerp van het energiesysteem op basis van alle sectorplannen – RES, CES, NAL, TVW verdient een stimulans. De Energiewet voegt elektriciteit en gas in één wet samen, maar mist het kenmerk van systeemintegratie waarbij veel meer energiedragers onderdeel uitmaken van het systeem. Denk aan afspraken met betrekking tot conversie en de samenhang tussen investeringsplannen voor (duurzaam) gas, elektriciteit en warmte of andere energiedragers. Hierbij dient ook meer aandacht te zijn voor aanpalende wetgeving, zoals de Omgevingswet en de ordening van de ondergrond, zoals geregeld in de wet WIBON.

Bouwers van energienetwerken, aansluitingen, laadpalen en installaties

Als Koninklijke Bouwend Nederland vertegenwoordigen wij de aannemers en installateurs die ondergrondse netwerken realiseren en de bijbehorende aansluitingen voor bedrijven, woningen, laadpalen, openbare verlichting, windturbines, PV installaties, etc.

Als bouwers van energienetwerken beschouwen wij onszelf als stakeholder, omdat de condities die voor de netbeheerders gelden, veel impact hebben op onze markt en de condities waaronder wij werken.

Dit betreft de volgende thema's:

- **Veiligheid: veilig werken aan het energienet**

Vanwege het maatschappelijk belang van continuïteit van de energievoorziening worden veel van de werkzaamheden aan het elektriciteitsnet uitgevoerd, terwijl het net onder spanning blijft staan. Ook praktisch is het niet zo eenvoudig om het net spanningsloos te maken, omdat de opgewekte lokale stroom uit bijvoorbeeld PV panelen overal op het net kan komen.

Tegelijk staat dit op gespannen voet met het Arbobesluit, dat uitgaat van spanningsloos werken, tenzij per individueel de dringende noodzaak van werken onder spanning is aangetoond. Zie Arbobesluit artikel 3.5, lid 3 en 5.

In de energiesector wordt niet per individueel geval over deze noodzaak beslist, maar wordt generiek uitgegaan van werken onder spanning, waarbij ter beheersing van de risico's de BEI regelgeving wordt gebruikt (zie: [BEI-BLS](#) | [BEIVIAG](#)). Dit is bedoeld als invulling van Abowet en Arbobesluit, maar wordt, mede vanwege het generieke karakter, door de ISZW niet als een adequate invulling erkend. Bij (bijna)incidenten leidt dit stelselmatig tot complexe discussies over regelgeving. In plaats daarvan pleiten wij voor een erkend kader waarbinnen die werkzaamheden die noodzakelijkerwijs onder spanning worden uitgevoerd, zo veilig mogelijk plaatsvinden. Hiervoor vormt de huidige BEI regelgeving in onze ogen een goede basis. Waarbij onderzocht zou moeten worden of werken onder spanning in alle situaties waar dat nu gebruikelijk is, daadwerkelijk niet te vermijden valt.

- **Ordering ondergrond, relatie WIBON, voorkomen graafschade, verminderen risico's bij aanleg ondergrondse netwerken**

De ordering van de ondergrondse Infra is in Nederland sectoraal geregeld in de Energiewet, Drinkwaterwet, Telecommunicatiewet en met de wet WIBON als integraal kader ten aanzien van informatievoorziening over de ondergrondse Infra en ter voorkoming van graafschade.

Wat hierbij ontbreekt is het principe van safety by design: door een betere ordering van de ondergrondse infra (wat ligt waar en hoe is dat te detecteren?), kunnen de risico's op verstoringen en veiligheidsincidenten zoals elektrocutie sterk beperkt worden.

Wij pleiten ervoor om dit bij de aankomende evaluatie van de wet WIBON (begin 2023) mee te nemen, en in de verschillende sectorale wetten een verwijzing naar de wet WIBON op te nemen, en bij de evaluatie van de wet WIBON ook de relatie naar de omgevingswet te leggen.

Op dit moment is voorzien dat de Omgevingswet alle ruimtelijke aspecten meeneemt, behalve het grootste deel van de ondergrondse Infra. Gelet op het maatschappelijk belang van de ondergrondse Infra is dat een omissie.

- **Efficiënte kosten**

Het begrip efficiënte kosten in de wet verdient een verduidelijking.

Als de generieke beleidsdoelen van duurzaamheid, betrouwbaarheid, betaalbaarheid, veilig en ruimtelijk inpasbaar in balans gerealiseerd moeten worden, is in elk geval duidelijk dat efficiënte kosten niet gelijk kan zijn aan laagste kosten. De vraag is dan hoe het wel ingevuld moet worden. En hoe aspecten als duurzaamheid van de bedrijfsvoering, het tijdig (laten) opleiden van vakbekwaam personeel en veiligheid een plaats in de

kostenstructuur krijgen en wat dan de maatstaf is voor efficiënt?

Dit raakt ook aan de financierbaarheid van de energietransitie:

In het wetsontwerp wordt teveel open gelaten hoe de toekomstige tariefregulering de duurzaamheid zal gaan stimuleren. De netbeheerders staan aan de vooravond van een enorme verbouwing van het energiesysteem. Met het oog op de majeure investeringsopgaven van de netbeheerders in de energietransitie, biedt dit wetgevend kader waarschijnlijk te weinig zekerheden om tijdig te kunnen investeren, alsook tijdig de randvoorwaarden zoals opleidings-infrastructuur op niveau te hebben.

Ook intersectorale samenwerking bij de aanleg van aansluitingen (elektriciteit, water, telecom en warmte) kan bijdragen aan kosten-efficiency. Dat vraagt bereidheid om procedures en (ICT) systemen op elkaar af te stemmen. Hier worden in het kader van de samenwerking bij Mijn Aansluitingen al stappen gezet. Verdere verhoging van de efficiëntie is nog mogelijk.

- **Relatie met de aanbestedingswet, deel 3 speciale sectoropdrachten**

Van belang is hoe speciale sectorbedrijven, zoals energiebedrijven, het begrip efficiënte kosten toepassen in relatie met het begrip beste prijs/kwaliteitsverhouding van de aanbestedingswet. Er is maatschappelijk in toenemende mate behoefte om bij aanbestedingen rekening te houden met ruimte voor social return, veiligheid, investeringen in arbeidscapaciteit, de positie van het MKB en innovatie. Op korte termijn kunnen deze aspecten kostenverhogend werken, op langere termijn hebben ze vaak een groot maatschappelijk rendement. Door de speciale sectoropdrachten te koppelen aan de generieke doelen van de Energiewet, zoals duurzaamheid, en ook het verband te leggen met de maakbaarheid van de energietransitie, wordt een betere balans bereikt.

- **Transparantie investeringsplannen**

Op dit moment zijn de investeringsplannen van de verschillende netbeheerders slecht vergelijkbaar, en is bijvoorbeeld de verwachting ten aanzien van benodigde arbeidscapaciteit niet goed uit de plannen te destilleren. Meer uniformiteit en transparantie over investeringen zijn hierbij gewenst.

- **Versterking coördinatie rijk en provincie door projectbesluit: een noodzakelijke ontwikkeling**

Omdat er zeer veel partijen en belangen een rol spelen bij de vormgeving van de energietransitie, is er een permanent risico van patstelling en vertraging. De mogelijkheid dat vanuit Rijk of Provincie sneller knopen worden doorgehakt bij het nemen van projectbesluiten, alsmede het versnellen van besluitvormings- en vergunningprocedures, kan daarbij een goede stimulans zijn voor partijen om zelf ook meer verantwoordelijkheid te nemen.

Graag zoeken wij in een constructieve dialoog samen met u naar oplossingen voor de knelpunten die wij in deze brief signaleren.

Met vriendelijke groet en hoogachting,
Koninklijke Bouwend Nederland

F. Heinis
Algemeen directeur